

Projekt

**UCHWAŁA NR .....
RADY POWIATU W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM**

z dnia ..... 2024 r.

**w sprawie przyjęcia "Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób
doznających przemocy domowej w powiecie tomaszowskim na lata 2024 - 2028"**

Na podstawie art. 4 ust. 3 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2024 r. poz. 107) w związku z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424) **uchwała się co następuje:**

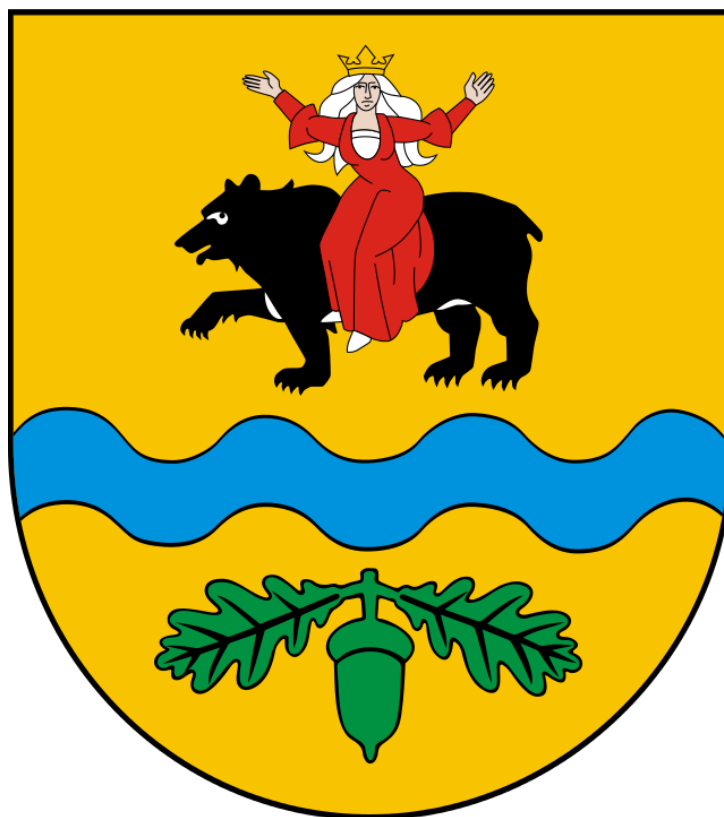
§ 1. Przyjmuje się "Powiatowy program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w powiecie tomaszowskim na lata 2024 - 2028" określony w załączniku do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Tomaszowie Mazowieckim

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr .... Rady Powiatu w Tomaszowie Mazowieckim z dnia .... .

Powiatowy program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w powiecie tomaszowskim na lata 2024 – 2028.

Spis treści:

Wstęp	3
1. Przemoc domowa w świetle obowiązujących regulacji prawnych	4
1.1. Określenie pojęcia przemocy domowej	4
1.2. Formy pomocy udzielane osobie doznającej przemocy domowej	4
1.3. Formy postępowania wobec osoby stosującej przemoc domową .....,...	5
1.4. Zadania samorządu powiatowego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	5
2. Instytucje, inne podmioty i ich zadania wynikające z przepisów o przeciwdziałaniu przemocy domowej	6
3. Diagnoza zjawiska na terenie powiatu – zakres potrzeb	7
3.1. Skala przemocy domowej w powiecie	7
3.2. Zakres potrzeb	11
4. Podstawowe założenia programu	14
5. Cel główny, cele szczegółowe, wskaźniki realizacji zadań	15
6. Budżet, źródła finansowania i harmonogram działań	17
7. Uwagi końcowe	18
7.1. Monitoring	18
7.2. Podsumowanie	19
8. Spis tabel i wykresów	20

Wstęp

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej nakłada na samorząd powiatowy obowiązek opracowania i realizacji programu działań ukierunkowanych na zapobieganie oraz minimalizowanie skutków jednego z negatywnych zjawisk społecznych jakim jest zjawisko przemocy wobec członków rodziny lub innych osób wspólnie zamieszkujących i gospodarujących. Przyjęcie dokumentu poprzedzonego niniejszym wstępem oznacza zrealizowanie tego obowiązku.

Podstawowym założeniem programu jest zwiększenie skuteczności i efektywności pomocy udzielanej osobom krzywdzonym, przede wszystkim poprzez: zapewnienie dostępności do usług służących temu celowi, usprawnianie współpracy podmiotów zobowiązanych do realizacji zadania, wspieranie sprawców przemocy w korygowaniu negatywnych postaw wobec najbliższych oraz umacnianie społecznych wzorów negujących metody wychowawcze uwzględniające przemoc. Za istotną rzecz ułatwiającą osiągnięcie sformułowanego celu uznano także w programie podnoszenie merytorycznego poziomu kadry pomocy społecznej w powiecie obarczonej ustawowymi obowiązkami przeciwdziałania przemocy domowej.

Analizując i ustalając cele programu uwzględniono z jednej strony zadania samorządu powiatowego wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, z drugiej strony lokalne (w wymiarze powiatowym) uwarunkowania: potrzeby i możliwości ich zaspokojenia, w tym już istniejącą infrastrukturę socjalną.

Opracowany dokument uwzględnia postulaty ujęte w „Rządowym programie przeciwdziałania przemocy domowej na lata 2024 – 2030” oraz „Strategii rozwiązywania problemów społecznych dla powiatu tomaszowskiego na lata 2021 – 2028”.

1. Przemoc domowa w świetle regulacji prawnych.

1.1. Określenie pojęcia przemocy domowej

Przemoc domowa – jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- 1) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia;
- 2) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną;
- 3) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę;
- 4) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej;
- 5) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej (*art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, zwanej dalej „ustawą”*)

1. 2. Formy pomocy udzielanej osobie dotkniętej przemocą domową.

Osoba dotknięta przemocą domową ma prawo do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia;
- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy domowej oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania do osób doznających przemocy domowej;
- 4) uzyskania bezpiecznego schronienia;
- 5) badania lekarskiego oraz uzyskania stosownego zaświadczenia lekarskiego;
- 6) pomocy w uzyskaniu mieszkania, jeśli nie ma tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie ze stosującym przemoc. (*art. 3 ust. 1 ustawy*).

Osobie doznającej przemocy domowej udziela się informacji o dostępnych formach wsparcia.

1.3. Formy postępowania wobec osoby stosującej przemoc domową.

Wobec osób dopuszczających się przemocy domowej stosuje się środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami pokrzywdzonymi oraz oddziaływania korekcyjno-edukacyjne i psychologiczno-terapeutyczne. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne i psychologiczno-terapeutyczne prowadzone są w celu m.in.:

- powstrzymanie osoby stosującej przemoc przed dalszym stosowaniem przemocy,
- kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy,
- uznanie przez osobę stosującą przemoc domową swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
- zdobycia umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy.

1. 4. Zadania samorządu powiatowego wynikające z ustawy.

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej;
- 5) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- 6) opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;

- 7) opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 8) wydawanie zaświadczeń dla osób stosujących przemoc domową o zgłaszaniu się do programów, o których mowa w pkt 7 i 8 oraz o ich ukończeniu.

2. Instytucje, inne podmioty i ich zadania wynikające z przepisów o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

2. 1. *Powiatowe centrum pomocy rodzinie* – jednostka organizacyjna powiatu powołana do realizacji określonych zadań, odpowiedzialne jest za całość zadań samorządu powiatowego wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w domowej, zwanej dalej „ustawą”. PCPR udziela osobom doznającym przemocy domowej bezpłatnej pomocy, w szczególności w postaci poradnictwa psychologicznego, prawnego, pedagogicznego i socjalnego. Zapewnia także nocleg w sytuacjach kryzysowych. Realizuje także programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych wobec osób stosujących przemoc oraz prowadzi specjalistyczny ośrodek wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.

2. 2. *Policja* – przedstawiciele policji wchodzi w skład zespołu interdyscyplinarnego, tworzonego przez gminę w celu rozwiązywania problemów związanych z występowaniem przemocy domowej. Policja podejmuje i realizuje procedurę „Niebieskiej Karty”. Funkcjonariusz policji wspólnie z osobami wymienionymi w ustawie, podejmuje decyzje o odebraniu dziecka z rodziny, w razie zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 12 ust. 1 ustawy.

2. 3. *Sąd i prokuratura* – w skład zespołu interdyscyplinarnego, o jakim mowa wyżej, wchodzi kuratorzy sądowi, a mogą wchodzić także przedstawiciele prokuratury. Na wniosek osoby dotkniętej przemocą, sąd w trybie nieprocesowym, rozpatruje sprawę opuszczenia mieszkania przez stosującego przemoc domową. Sąd zobowiązuje stosujących przemoc do uczestnictwa w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych.

2. 4. *Ośrodki pomocy społecznej* – realizują zadania gmin określone w ustawie. Podejmują i realizują procedurę „Niebieskiej Karty”. Pracownicy socjalni podejmują i

realizują decyzje o odebraniu dziecka z rodziny w razie zaistnienia okoliczności, o których mowa w art. 12 ust. 1 ustawy., organizują działanie zespołów interdyscyplinarnych

2. 5. *Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych* – przedstawiciele gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi w skład zespołu interdyscyplinarnego, o którym mowa w pkt 2. 2. Realizują procedurę „Niebieskiej Karty”, współpracują z powiatowym centrum pomocy rodzinie w realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych.

2. 6. *Organizacje społeczne* – przedstawiciele organizacji społecznych posiadających w swoich statutach zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej lub w zakresie pomocy społecznej wchodzi w skład zespołu interdyscyplinarnego. Organizacje mogą też realizować, w drodze powierzenia lub wsparcia, zadania powiatu określone w ustawie.

2. 7. *Inne podmioty* – w zależności od potrzeb w związku z realizacją zadań określonych w ustawie, zaangażowane mogą lub muszą być inne podmioty (np. działające w oświacie lub ochronie zdrowia). I tak np. przedstawiciel Służby Zdrowia podejmuje wspólnie z pracownikiem socjalnym i funkcjonariuszem policji, decyzję o odebraniu dziecka z rodziny przy zaistnieniu okoliczności określonych w art. 12a ust. 1 ustawy.

3. Diagnoza zjawiska na terenie powiatu – zakres potrzeb.

3. 1. Skala przemocy domowej.

Skalę występowania zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu określono na podstawie sprawozdawczości prowadzonej przez Policję, jednostki pomocy społecznej oraz komisje rozwiązywania problemów alkoholowych.

3. 1. 1. Dane wg Policji za okres 2019 - 2023:

Tabela 1. Skala przemocy domowej na terenie powiatu według danych Komendy Powiatowej Policji

Lata	Ilość sporządzonych „Niebieskich Kart”	Ilość osób doznających przemocy (podejrzenie)	Ilość osób stosujących przemoc (podejrzenie)
2019	182	189	182
2020	234	257	234
2021	194	205	197
2022	142	154	144

2023	110	127	110
-------------	-----	-----	-----

Źródło: dane KPP w Tomaszowie Maz.

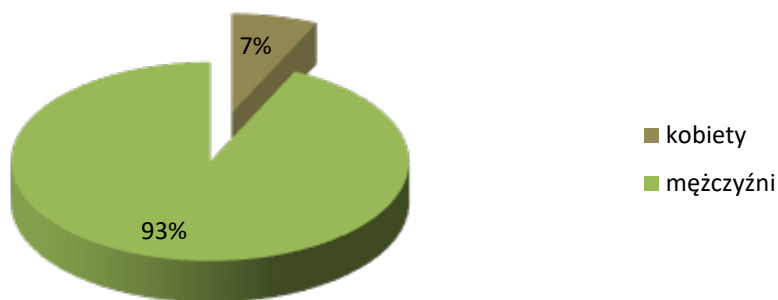
Z przedstawionych powyżej danych wynika wyraźny spadek liczby zakładanych „Niebieskich Kart”, osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej oraz stosujących przemoc domową.

Z policyjnej sprawozdawczości wynika też, czego nie ma już w tabeli, że najczęściej krzywdzone są kobiety – **ponad 84%**. To niezmienna cecha przemocy domowej na przestrzeni lat, przy czym udział kobiet w ogóle osób krzywdzonych rośnie – za poprzedni okres (2015-2018) wynosił niecałe **80%**. Natomiast udział pokrzywdzonych mężczyzn w ogólnej liczbie pokrzywdzonych wyniósł średnio **9%** i spadł w stosunku do okresu 2011 – 2014 - **13%**. W odniesieniu do osób stosujących przemoc domową, okazuje się, że nieco **ponad 7%** z nich to kobiety, **a prawie 93%** to mężczyźni – podobnie jak w okresie 2015 – 2018. Z tego samego dokumentu wynika też, że ponad **58%** stosujących przemoc działało pod wpływem alkoholu, to kolejny spadek w stosunku do wcześniejszych lat – **66%** w latach 2015 -2018, a w jeszcze wcześniejszych alkohol „towarzyszył” średnio aż **93 na 100** stosującym przemoc. Ze sprawozdawczości, o której mowa wynika też, że przemocy fizycznej towarzyszy najczęściej przemoc psychiczna lub odwrotnie – **80%** krzywdzonych doznaje przemocy fizycznej, ponad **90%** psychicznej.

Wykres 1. Osoby krzywdzone w wyniku przemocy domowej w latach 2019 - 2023 w podziale na kobiety, mężczyzn i nieletni

Wykres 2. Stosujący przemoc domową w latach 2019 -2023 w podziale na kobiety, mężczyzn

Źródło do wykresów 1 i 2: Sprawozdawczość KPP w Tomaszowie Maz.

A oto jak wygląda porównanie tego zjawiska w okresach 2011 – 2014, 2015 – 2018 oraz 2019 - 2023

Tabela 2. Przemoc domowa w okresach 2011-2014, 2015 – 2018 i 2019 - 2023 według Komendy Powiatowej Policji i Sądu.

Zdarzenia	Ilość zdarzeń średniorocznie w okresach:		
	2011-2014	2015 - 2018	2019 - 2023
„Niebieskie karty”	200	239	173
Osoby doznające przemocy	316	245	187
Osoby stosujące przemoc	225	238	174
Osoby skazane	80	49	39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdawczości KPP w Tomaszowie Makowieckim. oraz danych udostępnionych przez Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim.

Dane zamieszczone w tabeli 2 wskazują jednoznacznie, że skala zjawiska przemocy domowej w powiecie tomaszowskim zmniejsza się i to bardzo wyraźnie: od 31% w przypadku osób pokrzywdzonych do 38% w przypadku ilości sporządzonych „Niebieskich kart”, przy ponad 25% spadku osób skazanych za przestępstwa przeciwko rodzinie.

Z tymi wynikami korelują (spadek ilości zdarzeń noszących znamiona przemocy przeciwko rodzinie) dane przekazane przez ośrodki pomocy społecznej dane odnoszące się do osób korzystających ze wsparcia Ośrodka Interwencji Kryzysowej:

3. 1. 2. Ilość ustalonych przypadków podejrzenia przemocy przez:
  - 1) ośrodki pomocy społecznej:

2019 – **260**, w tym 165 na terenie Tomaszowa,

2020 – **264**, w tym 173 na terenie Tomaszowa,

2021 – **258**, w tym 180 na terenie Tomaszowa,

2022 - **182**, w tym 112 na terenie Tomaszowa,

2023 – **129**, w tym 73 na terenie Tomaszowa,

Średniorocznie – 219, w tym na terenie Tomaszowa 141

Średniorocznie w latach 2015 – 2018 - 255, w tym na terenie Tomaszowa 148

2) Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzony przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie:

2019 – 126,

2020 – 75,

2021 – 68,

2022 - 73

2023 - 75

Średniorocznie – 84,

Średniorocznie w latach 2015 – 2018 - 132

Nieco ponad **64%** przypadków podejrzenia przemocy odnotowywanych przez ośrodki pomocy społecznej ma miejsce na terenie miasta Tomaszowa Maz. I w tym miejscu jest pewna rozbieżność pomiędzy tymi danymi, a danymi Policji, ponieważ według tego drugiego źródła na terenie Tomaszowa miało miejsce „tylko” **56%** wszystkich zdarzeń, o których mowa. W przypadku gmin wiejskich najczęściej do używania przemocy wobec najbliższych dochodzi na terenie gminy Ujazd, gminy Tomaszów Maz. oraz gminy Lubochnia – podobnie jak w okresie 2015 - 2018. Każdy ośrodek odnotował takie przypadki na swoim terenie – podobnie jak w okresie 2015 – 2018, a inaczej niż w latach 2011 – 2014, kiedy to na terenie gmin Będków i Budziszewice w ogóle, w ocenie właściwego ośrodka, do takich zdarzeń nie dochodziło.

Inne dane dodatkowo obrazujące charakter i skalę zjawiska będącego przedmiotem niniejszego opracowania:

Schronienia w związku z zagrożeniem przemocą domową udzielono **6 osobom (3 kobiety + 3 dzieci)** – to podobny wynik w porównaniu do okresu 2015 – 2018, kiedy z tej formy pomocy skorzystało **7 osób (3 kobiety + 4 dzieci)**.

W programach korekcyjno-edukacyjnych, adresowanych do osób stosujących przemoc domową udział wzięły **22 osoby (w tym 6 kobiet)**, co oznacza podobną skalę w stosunku do poprzednio analizowanego okresu

Wnioski z analizy powyższych danych:

1) liczba ustalonych, ujawnionych lub rozeznanych przez Policję i służby społeczne osób, co do których zachodzi podejrzenie, że mogą być osobami doznającymi przemocy domowej na terenie powiatu to kilkaset rocznie i nie przekracza 0,5% całej populacji;

2) skala problemu na przestrzeni obecnej dekady wykazuje tendencję spadkową;

3) krzywdzonymi są przede wszystkim kobiety, ale w dużym stopniu problem dotyczy też dzieci, krzywdzeni są również mężczyźni ale zdecydowanie rzadziej, zróżnicowanie ze względu na płeć utrzymuje się na podobnym poziomie,,

4) u źródeł przemocy domowej najczęściej tkwi nadużywanie alkoholu (58% przypadków), ale to utrzymująca się tendencja spadkowa – coraz częściej zachowania noszące znamiona przemocy wobec najbliższych nie mają związku z nadużywaniem alkoholu,

5) stopień świadomości nagannego zachowania u osób stosujących przemoc przeciwko najbliższym, sądząc po liczbie uczestników programów korekcyjno — edukacyjnych utrzymuje się na podobnym poziomie jak w latach 2015 - 2018,

6) przemoc fizyczna i przemoc psychiczna to współwystępujące formy przemocy domowej.

3. 2. Zakres potrzeb

Przez pojęcie zakresu potrzeb w niniejszym dokumencie należy rozumieć zasoby (infrastruktura, nakłady finansowe, kadra) niezbędne do właściwego realizowania zadań przez samorząd powiatowy, określonych w przepisach o przeciwdziałaniu przemocy domowej, zmierzających do skutecznego przeciwdziałania zjawisku, łagodzenia jego skutków i ochrony jego ofiar.

3. 2. 1. Zasoby istniejące - zadania realizowane:

1) ośrodek interwencji kryzysowej: funkcjonuje codziennie od poniedziałku do piątku, 3 dni - 6 godzin dziennie, 2 dni – 7,5 godz. dziennie; w ramach interwencji

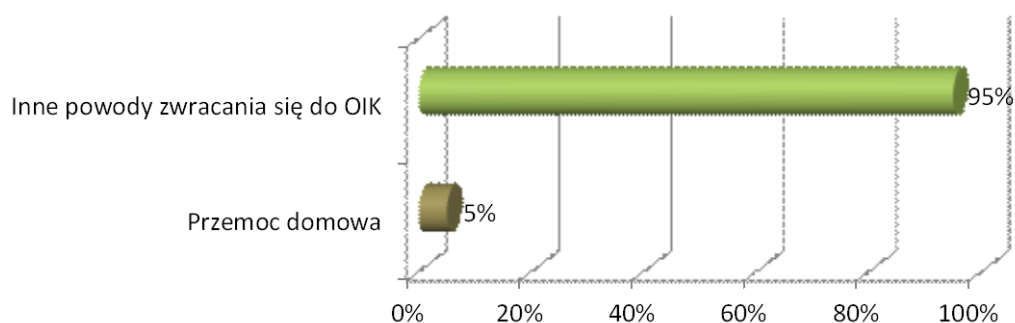
kryzysowej świadczone jest poradnictwo psychologiczne, prawne, pedagogiczne oraz socjalne a także schronienie w wyjątkowych, uzasadnionych sytuacjach. Ośrodek stanowi część organizacyjną PCPR, działa w siedzibie PCPR w budynku Starostwa Powiatowego. Jego kadre specjalistyczną, merytoryczną stanowi średnio 7-8 pracowników zatrudnionych na umowy zlecenia. Należy w tym miejscu podkreślić, że w kosztach działania Ośrodka udział mają wszystkie gminy powiatu tomaszowskiego (od 2001 r). Rozkład ilościowy udzielanego poradnictwa osobom krzywdzonym, na przykładzie roku 2023 obrazuje tabela 3.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że spośród klientów OIK, ci których dotyczy przemoc domowa (faktyczna, czy domniemana) stanowią bardzo wyraźnie mniejszą część ogółu osób korzystających ze wsparcia, co z kolei przedstawia wykres 3.

Tabela 3. Rodzaj poradnictwa specjalistycznego wobec osób dotkniętych problemem przemocy domowej w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w 2023 r.

Rodzaj poradnictwa	Ilość korzystających
Psychologiczne	21
Prawne	47
Pedagogiczne	5
Terapeutyczne (terapia uzależnień)	2
Ogółem	75

Wykres 3. Klienci Ośrodka Interwencji Kryzysowej dotknięci lub zagrożeni przemocą domową w stosunku do ogółu osób korzystających z pomocy ośrodka w latach 2019 - 2023

Źródło danych: Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Tomaszowie Maz.

2) programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową (zadanie z zakresu administracji rządowej zlecane powiatom) - realizowane w omawianym okresie, w latach 2019 – 2022, jak wykazano wcześniej łącznie udział wzięły w nich **22** osoby, w tym **6** kobiet. . – uprawnienia do prowadzenia tego typu zajęć - programów korekcyjno-edukacyjnych - określone w ustawie, według rozeznania PCPR, ma jedna osoba w powiecie tomaszowskim . Budżet na to zadanie uzależniony jest od ilości osób biorących udział w programie (średniorocznie **873** zł. na osobę). Programy psychologiczno-terapeutyczne do ustawy zostały wprowadzone dopiero w 2023 r. i wcześniej w naszym powiecie nie były realizowane.

3) zawodowe rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego (6 - 8 miejsc), miejsca interwencyjne w placówce opiekuńczo-wychowawczej (3 miejsca interwencyjne -14 miejsc ogółem): gotowe na przyjęcie także dzieci dotkniętych bądź zagrożonych przemocą ze strony swoich bliskich – w roku 2023 w pieczy zastępczej przebywało **12** dzieci, w przypadku których powodem lub jednym z powodów umieszczenia, była przemoc ze strony bliskich (rodziców);

4) inne działania – realizowano akcje profilaktyczno-edukacyjne na temat zjawiska przemocy domowej i jego skutków, poprzez prelekcje w szkołach prowadzonych przez samorządy gminne i powiatowy. W **7** spotkaniach, przy okazji wywiadówek, w poprzednich 5 latach wzięło udział **167** osób. Działania te miały jednocześnie na celu promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy.

3. 2. 2. Ocena zasobów i zadań dotychczas realizowanych:

1) *infrastruktura*:

a) powiat nie dysponuje i nie przeznaczają oddzielnej infrastruktury na realizację zadania; podstawą działań jest ośrodek interwencji kryzysowej funkcjonujący w pomieszczeniach PCPR, w godzinach 14.00 – 20.00. Usprawnieniu pracy Ośrodka, posłużyłoby przeznaczenie 1 pokoju wyłącznie na jego potrzeby,

b) zgodnie z wymogami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej we wcześniejszym brzmieniu, wsparcie udzielane osobom stosującym przemoc domową nie odbywało się w tych samych pomieszczeniach, z których korzystają osoby doznające przemocy; obecnie, pod pewnymi warunkami, jest to już możliwe,

c) zapewnienie doraźnego schronienia osobom doznającym przemocy domowej w sytuacjach tego wymagających odbywa się przy wykorzystaniu zasobów powiatu prowadzących całodobową działalność o charakterze hostelowym;

2) *kadra* – kadre merytoryczną ośrodka interwencji kryzysowej stanowią osoby zatrudnione na umowę zlecenie posiadający określone prawem kwalifikacje do świadczenia właściwego poradnictwa, programy korekcyjno-edukacyjne prowadziła osoba posiadająca kwalifikację określone przepisach o przeciwdziałaniu przemocy domowej; ustalono, że tylko jedna osoba w powiecie takie kwalifikacje posiada i ten wynik powinien ulec zmianie (poprawie). Obsługę administracyjną i finansową ośrodka prowadzi PCPR;

3) *środki finansowe* – środki finansowe przeznaczone na realizację zadania w ostatnich latach nieznacznie wzrosły i są wystarczające (średnio 109 tys. zł. rocznie w ostatnich 5 latach – wcześniej średnio 90 tys. zł. rocznie);

4) *realizowane zadania* – powiat tomaszowski realizuje na bieżąco nałożone nań zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej; nie prowadzi – tak jak większość powiatów – całodobowego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej – ale jest w stanie zapewnić odpowiednie schronienie w nagłych kryzysowych sytuacjach, osobom potrzebującym, realizacja tego wsparcia wymaga jednak usprawnienia i polepszenia w zakresie współpracy służb w nie zaangażowanych tj. PCPR, Policja, podmiot zarządzający miejscami hostelowymi,

4. Podstawowe założenia programu

Czas trwania: program jest realizowany w okresie 5-letnim tj. 2024 – 2028. Rozpoczęcie wdrażania następuje z dniem przyjęcia stosownej uchwały przez Radę Powiatu, zakończenie z dniem 31 grudnia 2028 roku – do końca 2028 r. obowiązuje przyjęta w 2021 r. *Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla powiatu tomaszowskiego*.

Zasięg terytorialny: Program realizowany jest na terenie powiatu tomaszowskiego.

Odbiorcy: Program adresowany jest, w pierwszej kolejności, do mieszkańców powiatu dotkniętych lub zagrożonych przemocą domową. Potencjalnymi odbiorcami są również rodziny, w których metody wychowawcze wobec dzieci zawierają, świadomie lub nie, elementy przemocy, o której mowa w programie. W znaczeniu promowania metod wychowawczych wolnych od przemocy program dotyczy, całej społeczności lokalnej. Szczególną grupą adresatów, poza osobami krzywdzonymi lub

zagrożonymi krzywdzeniem w wyniku przemocy domowej są osoby stosujące przemoc domową.

5. Cel główny, cele szczegółowe, wskaźniki realizacji zadań.

***Cel główny:** Zwiększenie skuteczności i efektywności przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony ofiar przemocy domowej przez samorząd powiatowy.*

Cele szczegółowe, wskaźniki realizacji zadań:

1. Zapewnienie dostępności do specjalistycznego wsparcia osobom doznającym przemocy domowej poprzez: a) utrzymanie charakteru funkcjonowania Ośrodka Interwencji Kryzysowej (wymiar czasu pracy, rodzaje świadczonego poradnictwa specjalistycznego, w szczególności poradnictwa psychologicznego), b) poprawę warunków i standardów świadczonego poradnictwa poprzez poprawę warunków lokalowych

Wskaźnik realizacji: Godziny pracy ośrodka, rodzaje świadczonego poradnictwa, ilość pomieszczeń pozostających do dyspozycji Ośrodka

Wskaźniki zostają osiągnięte jeżeli nie zmniejszy się ilość godzin pracy Ośrodka oraz zakres świadczonego w nim poradnictwa oraz pozyskane zostanie jedno pomieszczenie dodatkowo.

2. Zapewnienie schronienia osobom krzywdzonym w wyniku przemocy domowej, zmuszonym do nagłego opuszczenia mieszkania.

Wskaźniki realizacji: Ilość osób wymagających i ubiegających się o wsparcie – ilość osób, które otrzymały wsparcie.

Wskaźniki zostają osiągnięte jeżeli wszystkie osoby wymagające wsparcia, otrzymały je.

3. Promowanie metod wychowawczych wolnych od stosowania przemocy, np. poprzez, akcje promocyjne w szkołach, szczególnie podczas zebrań rodziców, zamieszczanie artykułów w prasie, inne podobne działania przeprowadzane wspólnie ze szkołami i innymi podmiotami, piętnujące stosowanie przemocy, jako metodę/składnika metody wychowawczej.

Wskaźniki realizacji: Ilość przeprowadzonych działań, ilość osób objętych działaniami.

Wskaźniki zostają osiągnięte jeżeli średnioroczna liczba akcji oraz liczba osób biorących w nich udział w okresie obowiązywania programu jest nie mniejsza niż w okresie 2015 – 2018.

4. Doskonalenie metodyczne kadry pomocy społecznej i pieczy zastępczej, poprzez organizowanie szkoleń w zakresie: a) postępowania w sprawach związanych z zagrożeniem lub występowaniem przemocy domowej, b) świadczenia specjalistycznego wsparcia doznającym przemocy oraz stosującym przemoc domową.

Wskaźniki realizacji: Ilość szkoleń, ilość osób biorących udział w szkoleniach, ilość osób, które uzyskały lub podniosły kwalifikacje do pracy z osobami dzonającymi lub stosującymi przemoc domową.

Wskaźniki zostają osiągnięte jeżeli zostaje przeprowadzone co najmniej jedno szkolenie rocznie z udziałem co najmniej 10 osób oraz jeśli przynajmniej jedna osoba uzyska kwalifikacje do programów korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych

5. Utrzymanie i usprawnianie współpracy i koordynacji działań służb publicznych realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Wskaźniki realizacji: Ilość przedsięwzięć przeprowadzonych wspólnie przez właściwe podmioty.

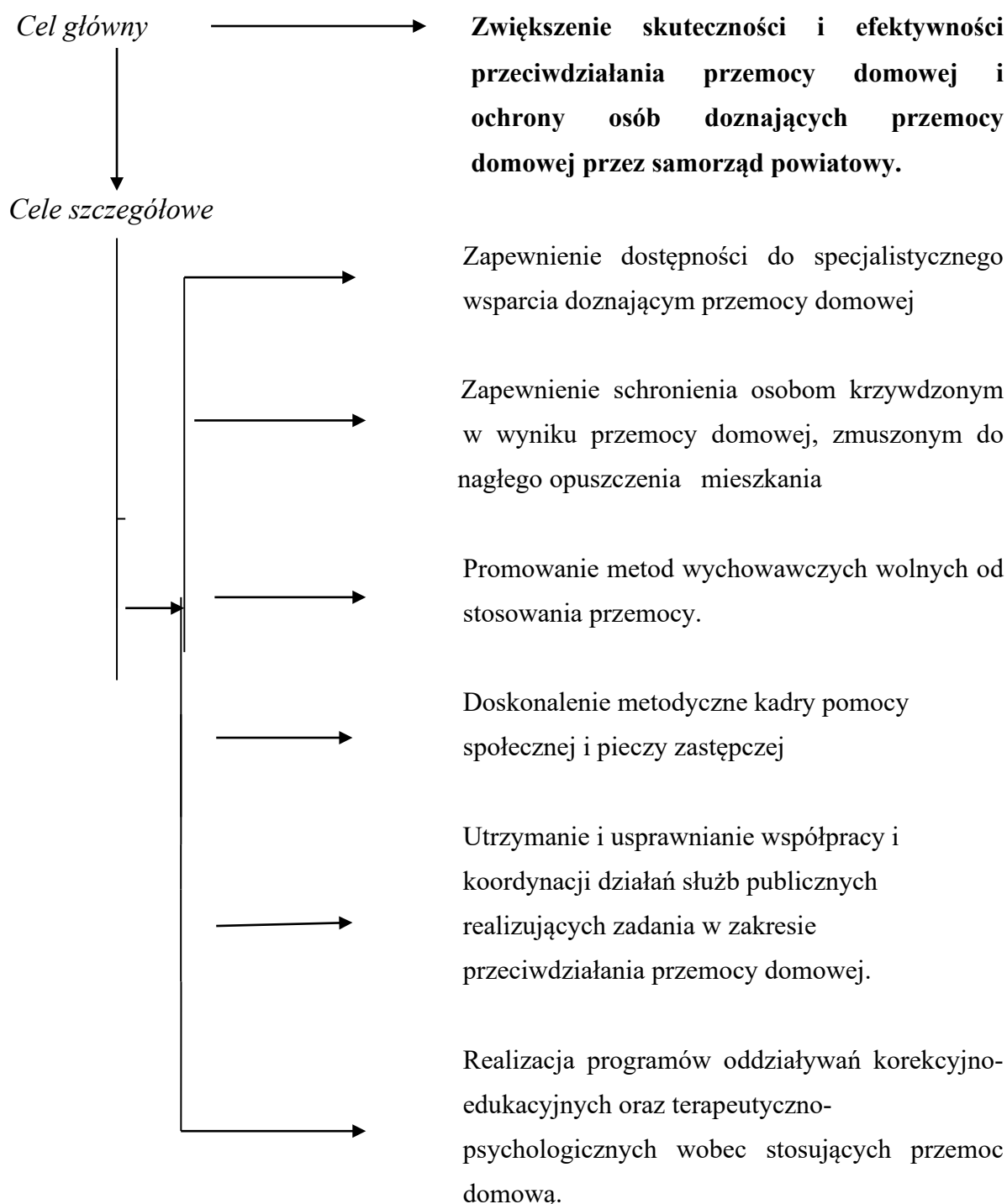
Wskaźniki zostają osiągnięte jeżeli średniorocznie zostają przeprowadzone przynajmniej dwa wspólne przedsięwzięcia (konferencja, narada, szkolenie).

6. Realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych oraz terapeutyczno-psychologicznych wobec osób stosujących przemoc domową.

Wskaźniki realizacji: Ilość osób zgłaszających się lub zgłoszonych do programu, ilość osób objętych programem.

Wskaźniki zostają osiągnięte jeżeli wszystkie osoby zgłaszające się lub zgłoszone zostali objęte właściwym programem.

Cel główny i cele szczegółowe w ujęciu graficznym

6. Budżet, źródła finansowania i harmonogram działań

Działania realizowane w ramach programu finansowane są z następujących źródeł:

- budżet powiatu (środki własne powiatu oraz środki z budżetów gmin w związku z ich partycypacją w kosztach funkcjonowania OIK),

- budżet państwa (w związku z realizacją programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych),
- (ewentualnie) fundusze celowe krajowe i unijne w przypadkach skutecznego aplikowania o środki w ramach programów specjalnych.

Tabela 4. Prognozowany budżet powiatu w podziale na poszczególne lata realizacji programu

Lata	Nakłady finansowe (w zł.)
2024	209 207
2025	215 483
2026	220 870
2027	225 288
2028	228 867

Z budżetu państwa finansowana jest realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych w wysokości zależnej od potrzeb oraz obowiązujących stawek.

Zadania ujęte w programie realizowane są według następującego harmonogramu:

Zadanie 1. Na bieżąco

Zadanie 2. W zależności od zaistniałej potrzeby

Zadania 3, 4 i 5. Corocznie bez ściślejszego określania terminu.

Zadanie 6. Corocznie pod warunkiem zaistnienia zapotrzebowania oraz pozyskania środków.

7. Uwagi końcowe

7.1. Monitoring

Program jest przyjmowany na okres 2024 – 2028. To jest na tyle długi okres, że czyni prawdopodobnym konieczność wprowadzenia zmian do dokumentu w trakcie jego realizacji. Może to wynikać ze zmian przepisów prawa, od których jest zależny, zmian zasad i źródeł finansowania itp. Zmiany mogą być też wynikiem woli wprowadzenia nowych kierunków i obszarów działań na rzecz adresatów programu . Decyzje o podjęciu postępowania aktualizacyjnego podejmuje Zarząd Powiatu.

Głównym realizatorem programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, które współpracuje w tym zakresie z jednostkami organizacyjnymi różnych szczebli, innymi służbami publicznymi oraz organizacjami społecznymi wykonującymi zadania określone w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy rodzinie. Koordynatorem całego programu jest Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Koordynator ujmuje informację z realizacji programu w corocznym sprawozdaniu z działalności PCPR.

Nadzór nad realizacją programu prowadzony jest przez Zarząd Powiatu oraz Starostę Tomaszowskiego.

7.2. Podsumowanie.

Istotą działań ze strony publicznych i niepublicznych służb społecznych wobec osób doświadczających przemocy domowej jest przerwanie przemocy, przywrócenie bezpieczeństwa oraz pomoc w odzyskaniu poczucia wpływu i kontroli na własną sytuację u osoby krzywdzonej. Zadaniem wobec osób stosujących przemoc jest udzielenie specjalistycznego wsparcia tym, którzy chcą i powinni skorygować własne zasady i reguły relacji z członkami najbliższej rodziny. Samorząd powiatu tomaszowskiego od wielu lat realizuje zadanie niesienia pomocy osobom dotkniętym tym negatywnym i szkodliwym zjawiskiem, najpierw wykonując postanowienia ustawy o pomocy społecznej a później ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Realizacja zadania odbywa się głównie poprzez prowadzenie, w tym finansowanie, działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej, przy ścisłej współpracy ze wszystkim gminami w powiecie. Podstawową formą pomocy jest specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, prawne i inne. O potrzebie tego typu wsparcia najdobitniej świadczy ilość chętnych, a może bardziej zasadnie, zmuszonych do szukania takiego właśnie wsparcia. Realizacja działań ujętych w niniejszym dokumencie pozwoli utrzymać, a gdy pojawią się możliwości, także rozszerzyć, dotychczasowy zakres i katalog usług, a tym samym utrzymać poziom skuteczności i efektywności niesionej pomocy. Usprawnienie współpracy zaangażowanych podmiotów w zapewnienie schronienia w nagłych, kryzysowych sytuacjach krzywdzonym osobom, zapewni z jednej strony sprawną i niezbędną pomoc np. w godzinach nocnych czy dniach wolnych od pracy, a z drugiej pozwoli zminimalizować skutki tych bardzo traumatycznych przeżyć.

Realizacja celów określonych w programie, ukierunkowanych na określoną grupę mieszkańców powiatu, powinna w efekcie przyczynić się do wzrostu poziomu zaufania obywateli wobec organów administracji publicznej, pozytywnie kształtować wizerunek tych organów, w tym przede wszystkim tych, o których można powiedzieć, że są służbami publicznymi pierwszego kontaktu z obywatelem.

Zaznaczyć i podkreślić trzeba, że realizacja działań, a następnie ich efekty uzależnione są od wielu czynników, w tym samym osób krzywdzonych w wyniku przemocy domowej ich woli zwracania się o pomoc, chęci współpracy w przełamywaniu swojej trudnej sytuacji itp. Uzależnione są od współpracy i koordynacji działań właściwych służb, a także i chyba przede wszystkim od możliwości pozyskiwania środków na realizację zakładanych celów.

8. Spis tabel i wykresów.

Tabele:

1. Skala przemocy na terenie powiatu według danych Komendy powiatowej policji – s. 7
2. Przemoc domowa w latach 2011-2014, 2015 – 2018 i 2019 - 2023 według Komendy Powiatowej Policji – s. 9
3. Rodzaj poradnictwa specjalistycznego wobec osób dotkniętych problemem przemocy domowej w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w 2023 r. – s. 12
4. Prognozowany budżet powiatu w podziale na poszczególne lata realizacji programu – s. 18.

Wykresy:

1. Osoby krzywdzone w wyniku przemocy domowej w 2023 r. w podziale na kobiety, mężczyzn i nieletnich – s. 8
2. Stosujący przemoc domową w 2023 r. w podziale na kobiety, mężczyzn i nieletnich – s. 9
3. Klienci Ośrodka Interwencji Kryzysowej dotknięci lub zagrożeni przemocą domową w stosunku do ogółu osób korzystających z pomocy Ośrodka w latach 2019-2023 – s. 12

UZASADNIENIE

do projektu uchwały w sprawie przyjęcia "Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej w powiecie tomaszowski na lata 2024 - 2028"

Projekt uchwały został przygotowany w związku z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, który nakłada na samorząd powiatowy obowiązek opracowania i realizacji takiego programu. Przy opracowaniu programu stanowiącego załącznik do projektu uchwały, uwzględniono zadania powiatu wynikające z wymienionej wyżej ustawy, cele i założenia ujęte w "rządowym programie przeciwdziałania przemocy domowej na lata 2024 - 2030" oraz lokalne uwarunkowania: potrzeby wynikające z diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie oraz już istniejące na terenie powiatu zasoby. Projekt programu został skonsultowany z innymi służbami publicznymi realizującymi zadania wynikające z ustawy na terenie powiatu.